

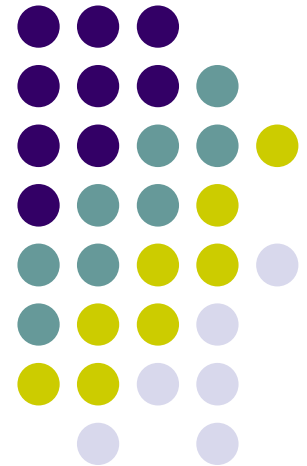
Alderspensjoner 2

Nico Keilman

Befolkning og velferd

ECON 1730

Høst 2017

Denne forelesningen

- Fredriksen & Stølen: Pensjonsreformen: stort omfang av tidlig uttak øker pensjonsutgiftene på kort sikt.
- Bongaarts, J.: Population Aging and the Rising Cost of Public Pensions

Fokus: utgifter til alderspensjoner i framtiden i Norge og i G7-landene

Fredriksen & Stølen: Pensjonsreformen - stort omfang av tidlig uttak øker pensjonsutgiftene på kort sikt.

Oppdaterer tidligere beregninger fra 2011 for framtidige pensjonsutgifter

Tar med erfaringer med pensjonssystemet for årene 2011-2013

Tidligere beregninger var basert på bl.a.

- SSBs befolkningsprognose 2010
- antakelse at få personer ville kombinere pensjonsuttak og arbeid

Særlig siste punkt viktig grunn for å oppdatere beregningene

Hopp over avsnittet «Effekter av skjerming ...» på side 37

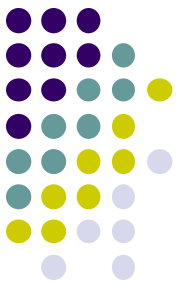
Erfaringer fra 2011-2012 viser at **nesten 45%** av de som har mulighet til det (opptjent pensjon > 2G), tar ut pensjon **før 67 år**

Av disse er det nesten **to-tredjedel som fortsatt er i arbeid** ved siden av pensjonen

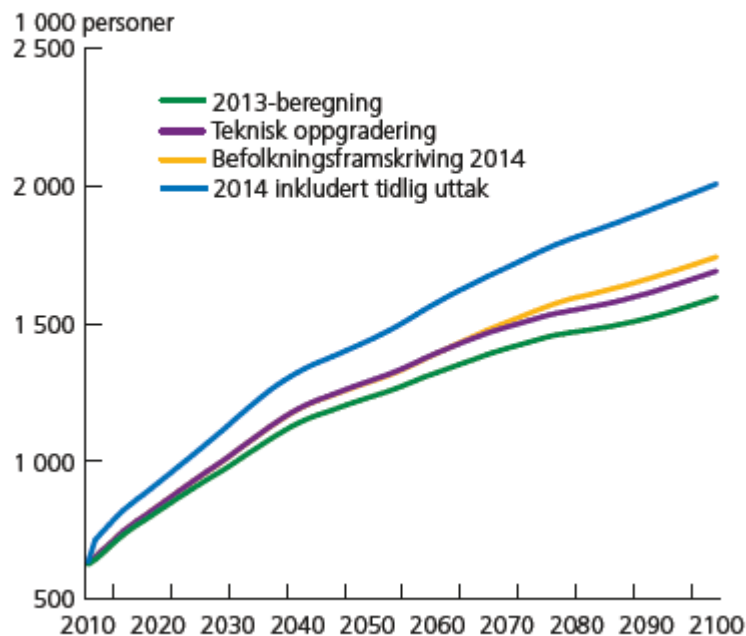
Flere tar ut pensjon før alder 67 enn forventet → større pensjonsutgifter på kort sikt

Tidlig uttak betyr høyt delingstall, og derfor lavere pensjon → lavere pensjonsutgifter på lang sikt

Flere «pensjonister»

Figur 1. Framskrevet antall mottakere av alderspensjon under ulike forutsetninger

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

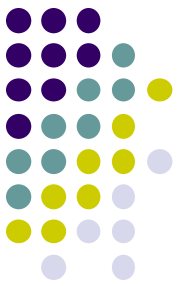
Flere «pensjonister» enn opprinnelig regnet med:

Isolert sett 184 000 flere i 2060,
265 000 flere i 2100

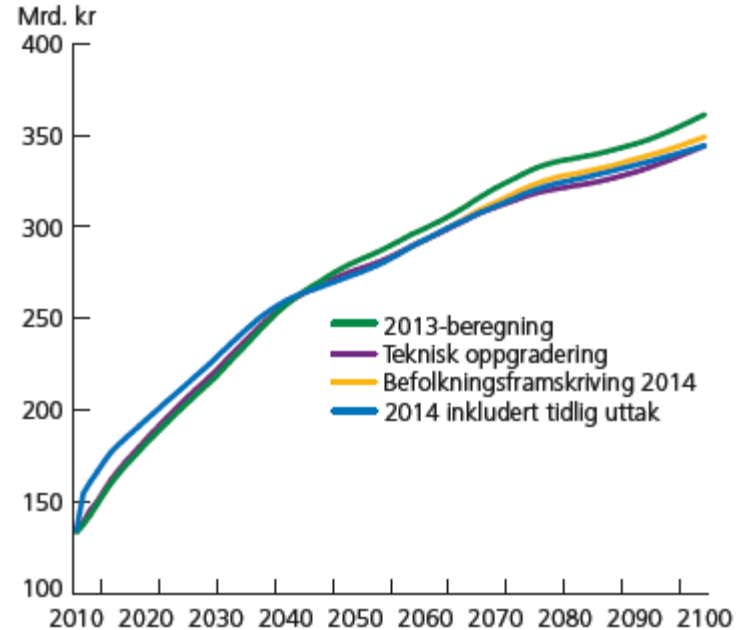
Jfr. avstand mellom blå og gull
kurve

NB X-aksen uklar

Først større, så lavere utgifter

Figur 2. Framskrevne utgifter til alderspensjon under ulike forutsetninger. 2013-beløp

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Sammenligning utgifter i nytt og gammelt pensjonssystem

Antall pensjonister nesten uendret (litt flere i nytt system på kort sikt), jfr. Figur 3

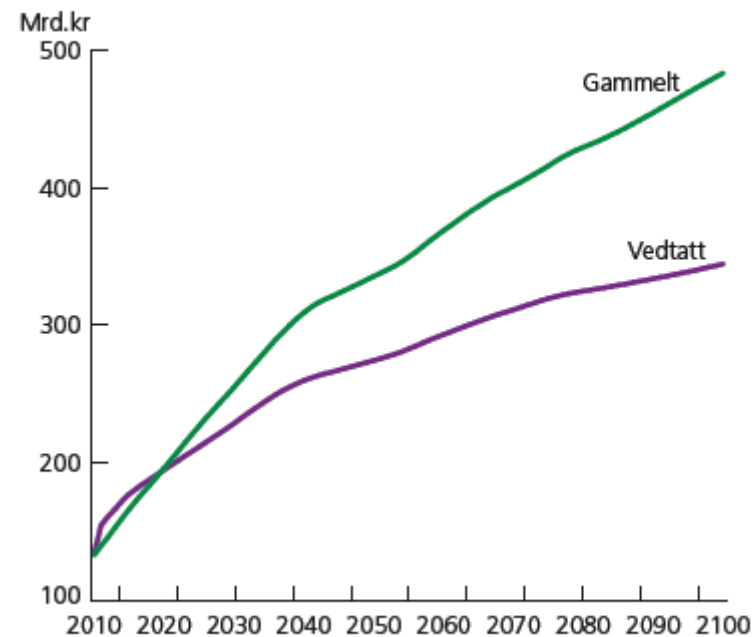
Svakere økning i utgifter med nytt system:

76 mrd kr. lavere i 2060 (2013 kr.)

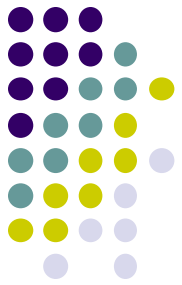
140 mrd kr. lavere i 2100

Men fortsatt en sterk økning

Figur 4. Framskrevne utgifter til alderspensjon med vedtatt og gammelt pensjonssystem. 2013-beløp

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

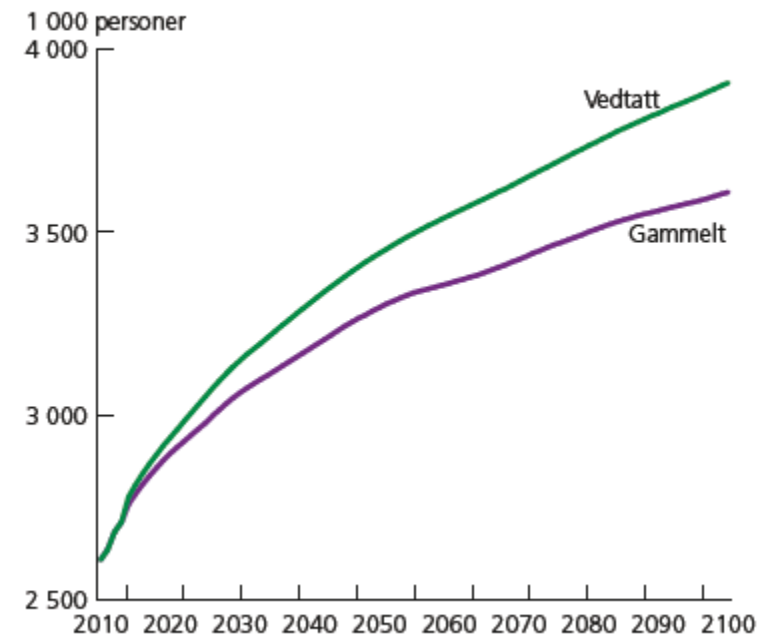
Sammenligning arbeidsstyrken i nytt og gammelt pensjonssystem

2060:

185 000 flere i arbeidsstyrken

Mye sterkere økning enn med det gamle systemet

Figur 6. Framskrivning av arbeidsstyrken med vedtatt og gammelt pensjonssystem

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bidragsrate

$$\text{bidragsrate} = \frac{\text{sum pensjonsutgifter}}{\text{sum pensjonsgivende inntekter} + \frac{1}{2} \cdot \text{sum pensjonsutgifter}}$$

Avspeiler hvor stor del av arbeidsinntekten en gjennomsnittlig yrkesaktiv person må betale til alderspensjoner (skatteprosent som går til pensjon)

Tar høyde for at pensjonsutbetalinger har ca. halv så stor skatt som arbeidsinntekt

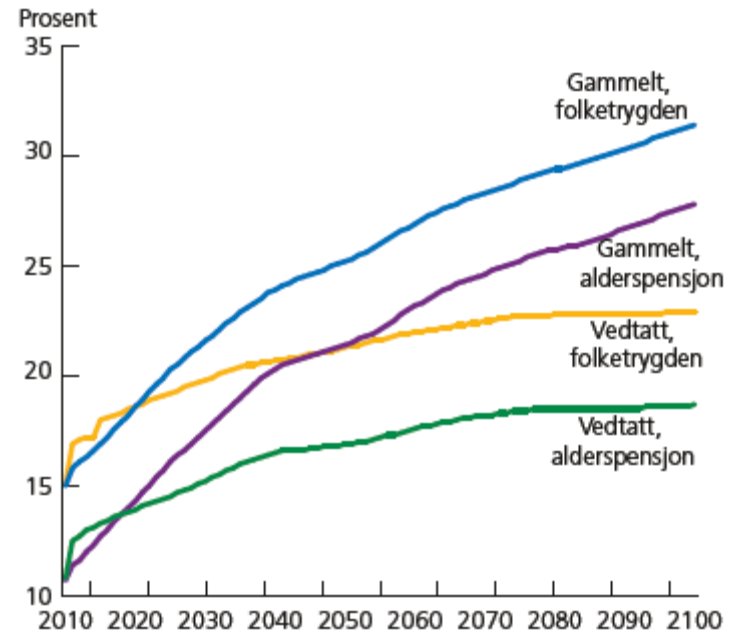
Skulle øke fra 11% i 2010 til 23% i 2060 ved gammelt system

Nytt system: øker til 18% i 2060, stabil på lang sikt

Bærekraftig?

NB Folketrygd = alderspensjoner + etterlattepensjoner + uførepensjoner

Figur 7. Bidragsrate. Vedtatt og gammelt system

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bongaarts: Population Aging and the Rising Cost of Public Pensions

Analyse for G7-landene: Canada, Frankrike, Tyskland, Italia, Japan, UK, USA

Lisa Keller (Masteroppgave V2012) gjentok noen av beregningene for Norge

Formlene ikke pensum

To typer pensjonssystemer:

1. Pay as you go (PAYG): dagens yrkesaktive betaler alderspensjonene for dagens pensjonister (jfr Norge)
2. Fondsbasert: dagens yrkesaktive sparer i et fond, og får sine pensjoner derfra utbetalt når de er pensjonister

Kvoter (s. 2-5)

Eldrekvote = AKE = Old –age dependency rate/ratio ("ODR") =
 $\#65+/\#15-64$

Support ratio = $1/ODR$

ODR (og support ratio) nyttig for å karakterisere aldersstruktur, men kan være misvisende i pensjonsanalyser

Bedre: Pensioner per worker ratio

$PWR = \#pensjonister/\#yrkesaktive$

Også: Public pension expenditures ratio (PER)

PER = sum pensjonsutgifter/inntekter totalt

Avspeiler hvor stor del av inntekten en gjennomsnittlig yrkesaktiv person må betale til PAYG-pensjoner (skatteprosent som går til pensjon)

jfr. bidragsrate i Fredriksen & Stølen "Pensjonsreformen ..." (fig. 7)

Gir svar på spørsmålet om pensjonssystemet er bærekraftig

Framskrivning for G7: bl.a. basert på FNs befolkningsprognose fra 2003

Referanseberegning

Tabell 1, figur 8

Public pensions expenditure ratio (bidragsraten) i 2000 ligger mellom 8% (UK, USA) og 35% (Italia).

(Norge: 11% i 2000)

2050: fra 12% (UK) og 14% (USA) til 75% (Italia)

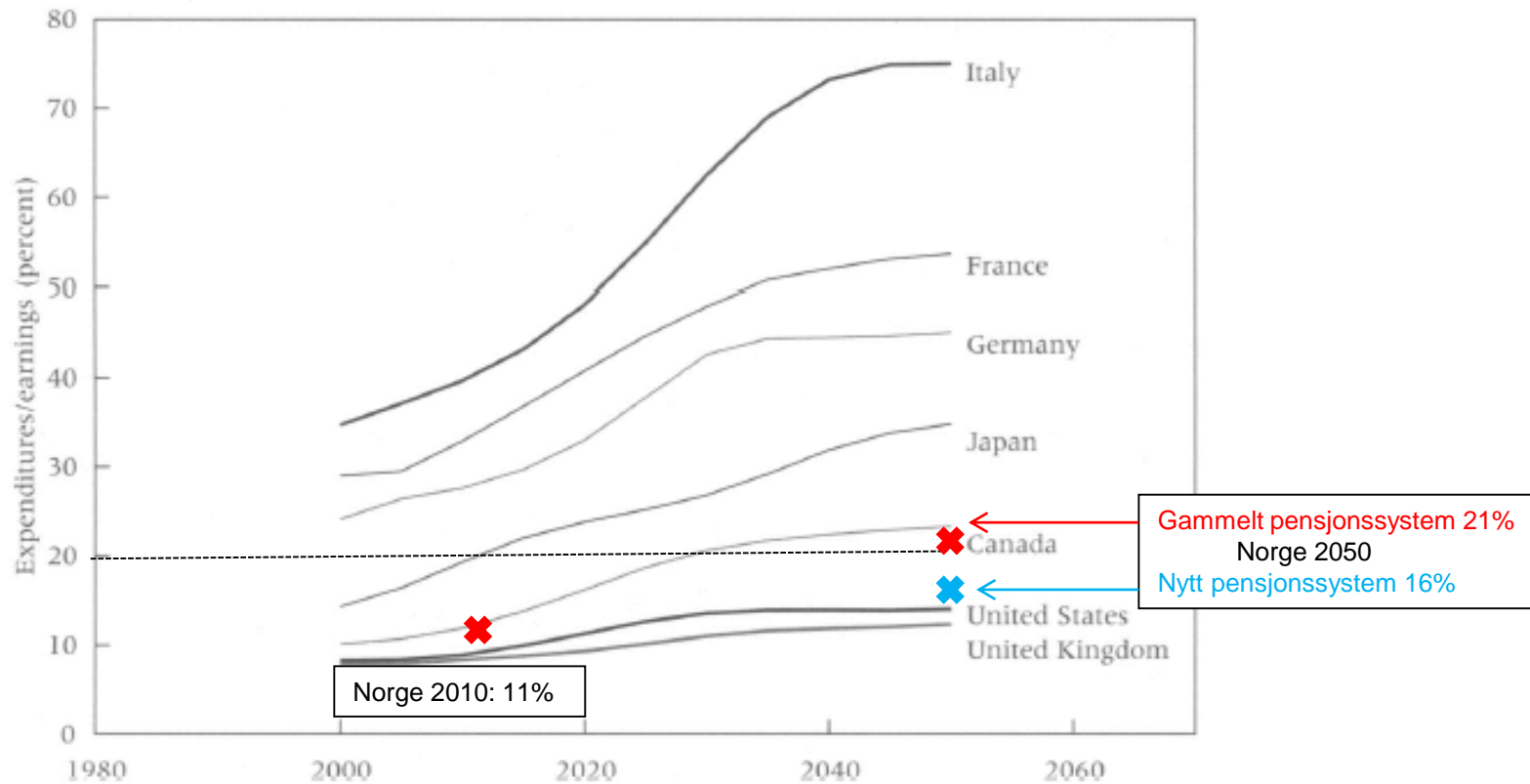
(Norge 2050: 21% gammelt system, 16% nytt system; jfr. Fredriksen & Stølen s. 38)

NB Bongaarts' artikkel ble publisert i 2004. Avspeiler status for pensjonssystemene tidlig på 2000-tallet. En del land har hatt pensjonsreform.

«Bidragsraten»

FIGURE 8 Public pension expenditures as a percent of earnings, baseline projections 2000–2050

Tabell 2 og fig. 9-11 Policy Options

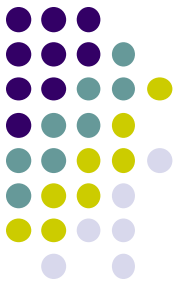
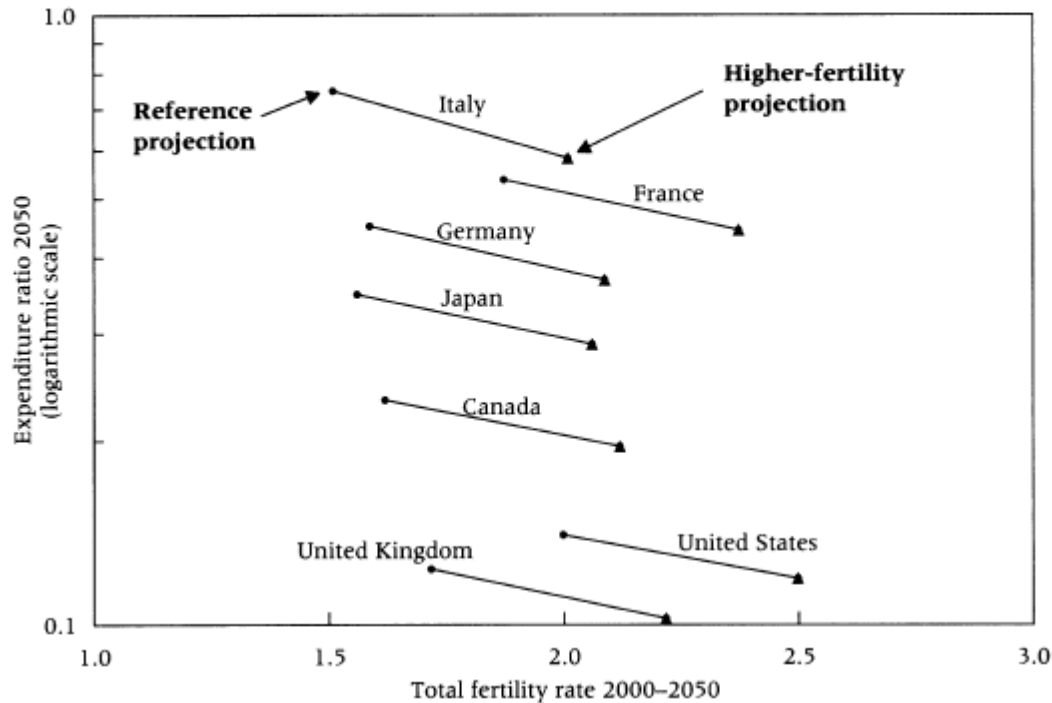
Bongaarts' målsetning: 10% lavere verdi for Public pension expenditure ratio i 2050, d.v.s. mellom 11% (UK) og 67% (Italia).

Gjennomsnittsverdier for hele G7

Enten

- Samlet Fruktbarhetstall (SFT) 0,27 barn/kvinne høyere, eller
- "raten" for netto innvandring 1,8 promillepoeng høyere, eller
- andel sysselsatte 15-64 år 9%p høyere, eller
- utsette pensjoneringen med 1,6 år, eller
- (åpenbart) 10% lavere pensjonsutbetalinger gjennom hele framskrivingsperioden.

FIGURE 9 Effect of an increase in the total fertility rate by 0.5 births per woman (2000–2050) on the pension expenditure ratio in 2050: Comparison of reference and higher-fertility projections

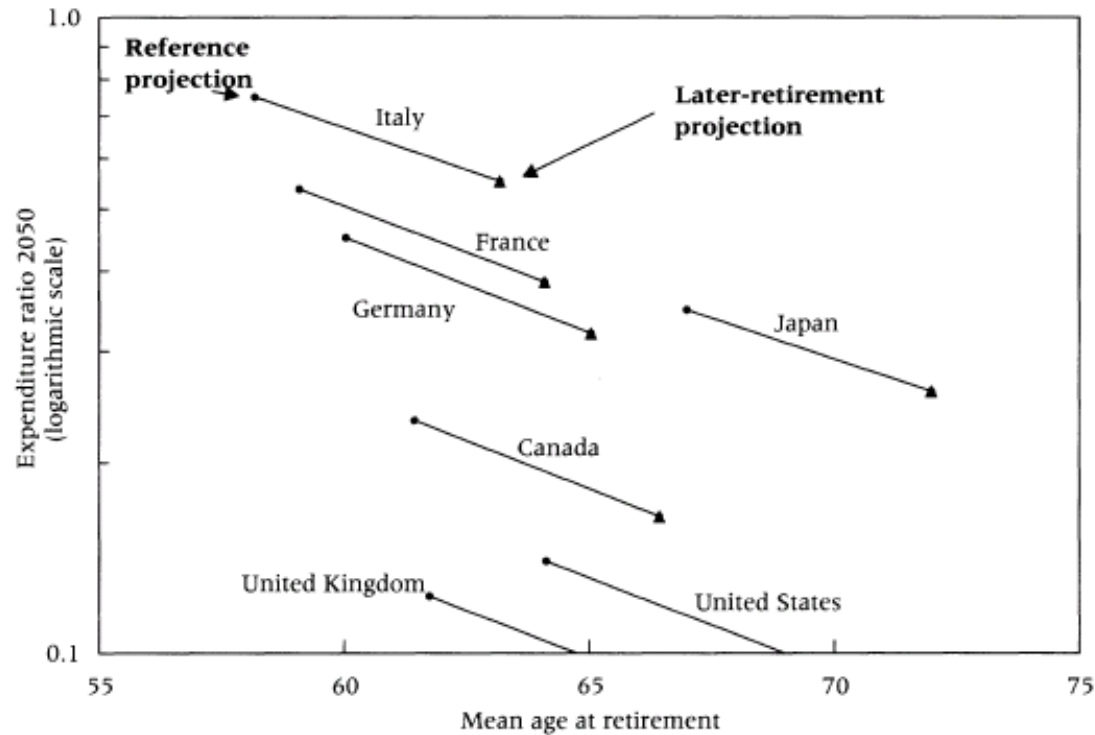
Effekt på PER (bidragsraten) av varig økning i SFT med 0,5 barn/kvinne

f. eks. Italia: PER i 2050 reduseres fra 75% til 59% med en slik økning i SFT

I snitt: hver SFT-økning på **0,1 b/k** medfører en **4%** nedgang i PER

FIGURE 11 Effect of an increase in the retirement age by 5 years (2000–2050) on the expenditure ratio in 2050: Comparison of reference and later-retirement projections

Effekt på PER av økt pensjonsalder: +5 år

I snitt: **1 år senere** avgang medfører **6% lavere** PER i 2050

Konklusjon Bongaarts

Kombinasjon av tiltak er nødvendig, fordi 10% lavere PER enn referanseverdien i 2050 er fortsatt for høyt